

Zápis z online jednání

konaného 2. února 2022 od 9:30:do 12:10 prostřednictvím platformy webex.

Přítomné členky a členové: **Rut Bízková** (předsedkyně pracovní skupiny (PS), Rada pro výzkum, vývoj a inovace – RVVI), **Hana Tenglerová** (NKC – gender a věda Sociologického ústavu AV ČR – NKC), **Vladimíra Petráková** (Ústav fyzikální chemie Jaroslava Heyrovského Akademie věd ČR – ÚFCH AV ČR), **Zuzana Weisgärberová** (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – MŠMT), **Marta Musilová** (Odbor rovnosti žen a mužů Úřadu vlády ČR: ÚV – RRP), **Petra Huječková** (Grantová agentura ČR – GA ČR), **Luboš Náhlík** (člen AR AV ČR, Ústav fyziky materiálů AV ČR – ÚFM AV ČR), **Tomáš Kostecký** (člen AR AV ČR, Sociologický ústav AV ČR – SOÚ AV ČR), **Jiří Kolísek** (MZE - Výzkumný ústav veterinárního lékařství – VÚVeL), **Luděk Knorr** (Katolická teologická fakulta UK v Praze – KTF UK), **Kateřina Kusáková**, **Lukáš Macenauer**, **Jana Dvořáčková** (všichni Technologická agentura ČR – TA ČR), **Ivana Kotrbatá** (Ministerstvo průmyslu a obchodu – MPO), **Vít Céza** (MŽP – CENIA), **Aleš Bříza**, **Lucie Kureková** (oba Odbor koordinace výzkumu, vývoje a inovace Úřadu vlády ČR – ÚV – RVV)

Nepřítomni: Martina Bártová (Kancelář Akademie věd ČR – KAV)

Program:

- 1. Úkoly vyplývající z minulého jednání** (pokračování diskuze, nové podněty)
 - a) Proplácení služeb péče: doporučení pro RVVI (podklad zaslán)¹
 - b) Ženy v rozhodovacích orgánech: doporučení pro RVVI (podklady zaslány)²
 - c) Řetězení pracovních úvazků (podklad zaslán)³
- 2. Informace o obdržných podnětech** (rzmv@vlada.cz)
 - a) Zohlednění situace pečujících matek ve vztahu k dopadům pandemie Covid-19
 - b) Nastavení pravidel komunikace
- 3. Diskuze: vzdělávací akce k tématu gender a věda pro pracovníky státní správy v oblasti VaV**
- 4. Představení vnitřního harmonogramu prací PS** (podklad zaslán)⁴
- 5. Aktuality:**
 - a) Novinky z rezortů (zpráva o nově založené Pracovní skupině pro rovné příležitosti AVČR a dalších aktivitách)
 - b) Diskuze o možnostech uložení pro PS (SOU Drive, GD)
 - c) Distribuce výzvy k zasílání podnětů na: rzmv@vlada.cz
 - d) Novinky z oblasti genderové rovnosti ve VaV (dostupné na www.vyzkum.cz)
 - I. OPZ výzva
 - II. Lublaňská deklarace
 - III. She Figures
 - IV. Safe the dates: akce NKC

¹ Doporučení PS_RZMV ve věci proplácení služeb péče

² Doporučení PS_RZMV ve věci zastoupení žen v hodnotících panelech + Data_zastoupení žen v hodnotících panelech.

³ Podklad_Řetězení pracovních úvazků.

⁴ Vnitřní harmonogram na období únor_duben 2022.

- 14. června 2022: Národní konference o genderu ve vědě
 - 24. a 25. listopadu 2022: Konference v rámci českého předsednictví ČR v Radě Evropské unie k tématu genderově podmíněného násilí a sexuálního obtěžování ve vědecké a akademické sféře (NKC+MŠMT)
- V. Vývoj dětských skupin na AV ČR (podklad zaslán)⁵

Diskuze:

Během úvodního slova předsedkyně PS oznámila, že 4. 2. 2022 má společně se zástupkyněmi NKC naplánovanou schůzku s ministryní pro vědu, výzkum a inovace. Ačkoli nelze předjímat průběh jednání, programové prohlášení vlády a zřízení Úřadu ministryně pro vědu, výzkum a inovace signalizují, že by se otázce rovnosti žen a mužů mohlo dostat soustředěné politické a institucionalizované podpory.

Tajemník PS byl následně pověřen, aby zajistil zveřejnění Jednacího řádu PS, čímž se tento stane oficiálně platným. O této skutečnosti bude RVVI informována v okamžiku předložení podkladů určených k projednání na RVVI.

Následovalo schválení programu jednání.

Jako hostka jednání byla přizvána Ing. Lucie Kureková, Ph.D.

Ad 1a) Proplácení služeb péče: doporučení pro RVVI

Rut Bízková zrekapitulovala důvody, proč byl v předmětné věci požádán o názor ÚOHS, který ovšem poskytl velmi otevřenou odpověď a nabídl asistenci, pokud by se PS rozhodla obrátit se na Evropskou komisi. V tomto okamžiku však není tento krok nutný.

Hana Tenglerová, hlavní autorka a editorka dokumentu, představila finální verzi po zapracování všech připomínek, které v rámci „vnitřního připomínkového řízení“ členky a členové PS zaslali.

Následovala diskuze k jednotlivým opatřením, kde byly navrženy dílčí stylistické úpravy (dop. 1)⁶, které však významově posouvají výklad stávající praxe blíže tomu, co PS vyvodila.

Znění doporučení 2 bude doplněno o příslušnou poznámku pod čarou, která eliminuje dojem, že si má každý poskytovatel stanovit (stanovovat) své limity, ale že se jedná o principy, jak budou služby péče uznávány.

V následné debatě bylo objasněno, že výše zmíněné opatření je vlastně prvním krokem, který má zajistit, aby tyto principy byly do praxe poskytovatelů zapracovány. O sjednocení těchto principů, respektive sjednocení praxe napříč poskytovateli bude usilováno v další fázi, neboť již nyní je u poskytovatelů patrná poptávka po jednotné metodice, která by podpořila jejich jistotu v oblasti služeb péče, a kterou by mohli postoupit jimi zřizovaným výzkumným institucím.

⁵ Náklady na provoz DS AV ČR v r. 2022

⁶ Úprava znění spočívá v nahrazení stávajícího: „aby **zařadili** náklady péče mezi způsobilé náklady“ na „aby **umožnili zařazení nákladů péče** mezi způsobilé náklady. V podkladových materiálech bylo dovozeno, že tyto náklady tam už patří, ale poskytovatelé je neumožňují. Smyslem změny je nebudit dojem, že se vytváří něco nového, ale apel na poskytovatele, aby je prakticky umožňovali.

PS se shodla, že usnesení RVVI k projednávanému dokumentu bude obsahovat doporučení pro ministryni pro vědu, výzkum a inovace, aby sjednotila praxi v oblasti péče služeb a vytvořila metodiku podpory zajištění služeb péče v rámci účelového financování.

Doporučení č. 4 bude ponecháno v předložené podobě, neboť důraz je skutečně kladen na „prozkoumání možnosti“. Od tohoto doporučení se očekává, že poskytne různé pohledy na problematiku, aby mohla být záležitost vyjasněna a zvolen další postup.

Nad obsahem doporučení č. 5 se rozproudila živá debata s výsledkem, že problematika by měla být, v případě že nebude nalezeno jiné východisko, řešena v rámci nejbližší novelizace zákona č. 130/2002 Sb. nebo se stát podnětem v případě přípravy nového zákona o výzkumu, vývoji a inovaci.

Do té doby se však bude hledat toto jiné východisko v rámci stávajících podmínek a možností. V této souvislosti PS souhlasila, že toto doporučení nebude mít pouze rozměr ve smyslu doporučení RVVI poskytovatelům, ale že současně sama RVVI bude požádána, aby se tímto problémem (suplementárními granty, obecně institucionální podporou + přímými náklady, obecně účelovou podporou) zabývala a našla řešení.

V debatě dále zaznělo, že AV ČR disponuje výkladem Ústavu státu a práva, který nahlíží na problematiku např. dětských skupin jako na zaměstnanecký benefit. Prostřednictvím doc. Náhlíka budou na příští zasedání PS přizváni zástupci zmíněného Ústavu státu a práva, aby jim byl nabídnut i jiný kontext než čistě právní, neboť z optiky NP VaVal 21+ se nejedná o benefit, ale významnou překážku pro realizaci výzkumu (viz také bod 5dV).

Obecně má předmětná otázka přesah do institucionální i účelové podpory a smyslem je vytvořit prostor pro podporu služeb, skrze obě, byť prostřednictvím jiných nástrojů.

PS si schválila jako střednědobý cíl vypracování modelového vnitřního předpisu pro instituce VaVal, který bude sloužit jako metodická opora pro tvorbu těchto dokumentů.

Rut Bízková následně popsala další proces, tedy postoupení materiálu do blízkého se vnitřního připomínkového řízení RVVI, aby mohl být materiál projednán na 376. zasedání RVVI dne 25. února 2022.

Nově upravený materiál se pošle k finálním připomínkám členkám a členům PS s žádostí o jejich vyjádření do 8. února 2022. Termín je stanoven s ohledem na vnitřní harmonogram jednání RVVI.

Ad 1b) Ženy v rozhodovacích orgánech: doporučení pro RVVI

Hana Tenglerová, hlavní autorka a editorka dokumentu, představila finální verzi po zapracování všech připomínek, které v rámci „vnitřního připomínkového řízení“ členky a členové PS zaslali. I zde byl zvolen konsensuální přístup.

Proběhla povšechná debata, která seznámila PS s jistými zkušenostmi či „nástrahami“ praxe pokrývající jisté obavy zveřejňovat vnitřní předpisy či zjištění skutečnosti, že též ochota nechat se nominovat není genderově vyrovnaná a ženy prokazatelně častěji takovéto nabídky odmítají.

Zástupkyně MŠMT informovala, že novou náměstkyní ministra školství, mládeže a tělovýchovy pro řízení sekce vysokého školství, vědy a výzkumu byla jmenována prof. Wildová.

Rut Bízková informovala, že stejný signál ve smyslu posílení postavení žen byl vyslán též z okolí paní ministryně pro vědu, výzkum a inovace, a sice jmenováním paní Jany Havlíkové náměstkyní.

Materiál nebude měněn. V této podobě bude postoupen RVVI.

Ad 1c) Řetězení pracovních úvazků

Jedná se o bod, který přešel do agendy z minulého zasedání. Byla nasdílena prezentace, kterou je potřeba vnímat jako uvedení do problematiky. Hana Tenglerová popsala současný stav, legislativní zakotvení, ale též praxi, která toto legislativní nastavení prolamuje. Byť k tomuto existuje legální nástroj, z prezentace vyplynulo, že je značně a ne vždy zcela odůvodněně nadužíván a ve větší míře uplatňován vůči ženám. Nejistota, netransparentnost a často ztráta pracovního místa u žen na mateřské nebo rodičovské dovolené nepřispívají u žen k atraktivitě věnovat se oblasti vědy a výzkumu. Tvrzení se opírá o šetření v rámci operačního programu Zaměstnanost, který proběhl v letech 2017/18 a týkal se pracovních podmínek ve výzkumné sféře.

NKC na tuto skutečnost upozorňuje už od roku 2015 a i přes četné schůzky a přísliby relevantních aktérů se nedaří zjednat nápravu, respektive chybí detailní informace, jak situace v jednotlivých výzkumných institucích vypadá. Na povrch vyplouvají spíše negativní příklady praxe a zde se nabízí otázka, jak by mohla PS přispět k řešení situace, zda se zasazovat o legislativní změny nebo provést rozsáhlé šetření.

Doc. Náhlík představil problematiku z perspektivy jednotlivých ústavů AV ČR, které jsou placeny cca z 60% z účelové podpory. Při tomto nastavení financování, kdy jsou ředitelé nuceni financovat zaměstnance skrze získané projekty, mají ředitelé svázané ruce a žádné legislativní opatření věc neošetří. Výše institucionální podpory, respektive její poměr k účelové podpoře nedovoluje ředitelům dávat úvazky na dobu neurčitou, neboť výše výdělku by se výrazně snížila a zaměstnání vědce/vědkyně by se stalo neatraktivní.

V debatě byl nabídnut i další pohled, že v řízení institucí, nejsou ještě zcela zvládnuty procesy transparentního nabírání lidí, hodnocení a ukončování či rozpouštění nedostatečně výkonných skupin a tak je řetězení (termínované kontrakty) využíváno jako nástroj, kdy je možné se s lidmi rozloučit, ale nikoli vždy transparentně.

Předsedkyně vyjádřila jistou obavu, zda tato problematika nepřekračuje možnosti či kompetence této skupiny. Spíše to vidí jako podmět pro paní ministryní, neboť politická vůle se zdá v tomto okamžiku jako naprosto zásadní. Přislíbila, že tuto věc otevře s paní ministryní. Lucie Kureková připomněla opatření č. 7 NP VaVal 21+, které předpokládá změnu poměru financování z institucionální a účelové podpory. Došlo ke shodě, že tento krok bude muset být doprovázen jednoznačným nastavením, co bude z jednotlivých podpor financováno, a eliminací existujícího účelového vykazování něčeho, co spadá do institucionální podpory a naopak.

Věc bude projednána s paní ministryní a PS bude o tomto jednání informována na dalším svém zasedání, nicméně by bylo užitečné provést další šetření, abychom získaly po-covidová data.

Ad 2) Informace o obdržení podnětů

Rut Bízková připomněla, že informace o lidech, kteří pošlou své podněty, budou důvěrné a PS se bude orientovat na obsahovou stránku. Podnětů zatím nepřišlo mnoho, ale do budoucna by se v případě nutnosti využila kapacita členek a členů PS, alespoň ve formě konzultace. Vybrané podněty budou představeny paní ministryni.

Členky a členové byli vyzváni, aby e-mailovou adresu šířili po svých liniích

Ad 3) Diskuze: vzdělávací akce k tématu gender a věda pro pracovníky státní správy v oblasti VaV

Jednou z ambicí PS je vytvořit zázemí, které by umožňovalo systematické školení jak u výzkumných organizací, tak u poskytovatelů. Na jaře 2022 se předpokládá, že na ÚV ČR budou pozváni zástupci poskytovatelů +1 a bude uspořádán seminář k problematice genderové rovnosti ve výzkumu. Upřednostňováno je jednoznačně prezenční setkání a termín bude upřesněn po diskuzi s NKC a Odborem rovnosti žen a mužů ÚV ČR.

Ad 4) Představení vnitřního harmonogramu prací PS

Smyslem dokumentu je mít přehledně nastaven harmonogram prací PS a jednotlivých kroků (úkonů) v návaznosti na již schválené termíny jednání PS.

Příští zasedání se uskuteční 8. 4. 2022 od 9:30 do 11:30. Forma bude upřesněna.

Členky a členové byli vyzváni, aby si zkontrolovali diáře a vyhradili si v nich čas pro již schválené termíny jednání PS.

Ad 5b) Diskuze o možnostech uložení pro PS

A. Bříza se ve věci spojí s Martou Musilovou.

Ad 5c) Distribuce výzvy k zasílání podnětů na: rzmv@vlada.cz

Projednáno v rámci diskuze k bodu 2.

Ad 5d I, II, III, IV) aktuality

Hana Tenglerová stručně představila jednotlivé aktuality a též oznámila, že AV ČR založila Pracovní skupinu pro rovné příležitosti. Informace jsou dostupné též na www.vyzkum.cz v sekci rovné příležitosti (aktuality).

Vladka Petraková podala informaci z prostředí Czexpats, které bylo osloveno GA ČR, která chce být více atraktivní pro mladé vědce a více zohledňovat genderové otázky. Směrem ke GAČR byly diskutovány dva body: prodloužení projektů bez přerušení a nastavení paušalizovaného odložení lhůt z důvodu mateřství, jako to funguje u ERC grantů. Představitelé GAČR přijali tyto podněty příznivě.

Czexpats dále provedl průzkum vědecké diaspory v otázce bariér návratu. Postavení žen zde hraje velkou roli, též z obav o uplatnění manželky vědce. Šetření se opírá o cca 200 respondentů. V kategorii profesori/profesorky byl poměr žen a mužů cca 50 na 50, což značí, že ČR má v zahraniční mnoho úspěšných žen.

Rut Bízková by uvítala, pokud by se mohl odkaz <http://czexpats.org/> objevit na www.vyzkum.cz. Doc. Kostelecký by uvítal, aby se výše zmíněný průzkum (studie) maximálně medializoval, neboť sám se kdysi podílel na podobném výzkumu a bylo

by užitečné vnímat, k jakým posunům v motivech (proč se úspěšní nevrací) došlo a dochází. Téma by se mělo objevit též v Analýze stavu výzkumu připravované dr. Kurekovou. Tyto trendy je důležité sledovat, byť hlavním faktorem zůstává platové ohodnocení. Vladka Petráková zpřístupní dílčí studii členkám i členům PS.

Otázka stanovování a výše finančního ohodnocení v oblasti VaVal bude řešena na příštím jednání. Členové a členky byli vyzváni, aby zaslali své podněty, pokud v tuto chvíli nějaké k dispozici mají.

Ad 5dV) Vývoj dětských skupin na AV ČR

AV ČR má dětské skupiny a Středisko společných činností vypracovalo podklady, jakými způsoby by tyto skupiny mohly být financovány v roce 2022 (cca 5000 Kč na jedno dítě, celkem na AV ČR cca 3,4 mil Kč). Problém spočívá v tom, že dle rozboru Ústavu státu a práva nemohou být dětské skupiny financovány z rozpočtové kapitoly AV ČR, neboť tato dostává peníze na vědu, a že z pohledu Ústavu státu a práva se jedná o zaměstnanecký benefit. Dofinancování z AVČR (cca 6 mil. Kč) je nyní možné pouze hospodářskými smlouvami, ale ty je problematické zaplnit požadovanou výší. Úsilím AV ČR tedy v tomto okamžiku je, aby se změnil pohled, který nahlíží na dětské skupiny jako na benefit a umožnit jejich dofinancování z kapitoly AV ČR, tedy z prostředků na vědu.

V následné diskuzi zaznělo, že samotný výklad Ústavu státu a práva je výsledkem čistě právního pohledu. Luděk Knorr podal výklad, že možnost financování pouze prostřednictvím hospodářské činnosti není přesný ani správný. Další cestou financování je jistě cestu financování dětských skupin skrze fond sociální (FKSP), ale to jistě vyžadovaloe „sociální smír“ a solidaritu služebně starších. Cestou, jak by se mohlo financování dětských skupin uskutečnit, je nahlížet na tuto záležitost nikoli jako na benefit, ale standard zanesený například v kolektivní smlouvě.

Rut Bízková slíbila věc předložit paní ministryni, každopádně pečlivá debata a vyjasnění si pohledu (kontextu) na věc budou nezbytné. R. Bízková doporučila, aby se nezbytného jednání svolaného paní ministryní nebo PS za PS účastnili: Luděk Knorr a Kateřina Kusáková.

Úkoly a závěry:

- 1) Zajištění zveřejnění Jednacího řádu na www.vyzkum.cz – sekce rovné příležitosti (provede A. Bříza);
- 2) Pozvání zástupců Ústavu státu a práva na příští jednání PS ve věci proplácení služeb péče (provede doc. Náhlík);
- 3) PS si jako střednědobý cíl uložila vypracování modelového vnitřního předpisu pro instituce VaVal v oblasti proplácení služeb péče (provede: PS);
- 4) Termín pro připomínky členek a členů k dokumentu „Proplácení služeb péče“ je 8. únor 2022 do 10:00 (dokument s průvodní informací rozešle A. Bříza);
- 5) Podněty, které budou předloženy paní ministryni pro vědu, výzkum a inovace: řetězení pracovních úvazků, financování dětských skupin (provede: R. Bízková)
- 6) Příprava dokumentů (Proplácení služeb péče, Zastoupení žen v rozhodovacích orgánech) na jednání RVVI (provedou: R. Bízková, H. Tenglerová, A. Bříza);
- 7) Identita pisatelů podnětů na rzmv@vlada.cz zůstane důvěrná; členové a členky budou v případě nutnosti osloveni, aby s odpověďmi vypomohli;
- 8) Členky a členové se vyzývají, aby e-mailovou adresu šířili po svých liniích;

- 9) Na jaře 2022 se uskuteční seminář pro zástupce poskytovatelů (+ 1) k problematice genderové rovnosti (provedou: R. Bízková, NKC a Odbor rovnosti žen a mužů);
- 10) Členky a členové se žádají, aby si zkontrolovali diáře a vyhradili si v nich čas pro již schválené termíny jednání PS;
- 11) Prověří se možnosti uložení pro interní sdílení dokumentů PS (provedou: A. Bříza, M. Musilová);
- 12) Na stránky www.vyzkum.cz bude umístěn odkaz na <http://czexpats.org/> (provede A. Bříza);
- 13) Dílčí studie šetření Czexpats (bariéry návratu) bude nasdílena členkám a členům PS (provede: V. Petránková);
- 14) Analýza bariér návratu by se mohla stát kapitolou Analýzy stavu výzkumu, vývoje a inovací ČR a jejich srovnání se zahraničím;
- 15) Otázka stanovování a výše finančního ohodnocení v oblasti VaVal bude zařazena na program příštího jednání PS (provede: R. Bízková, H. Tenglerová, A. Bříza);
- 16) V řešení problematiky financování dětských skupin budou PS zastupovat: R. Bízková, K. Kusáková, L. Náhlík, L. Knorr. Zda bude tato schůzka svolána jménem paní ministryně nebo proběhne v rámci jednání PS, bude upřesněno.

Zapsal: A. Bříza

Schválila: R. Bízková, předsedkyně PS a členka Rady pro výzkum, vývoj a inovace